

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs czimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítoknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előrefizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után. 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A nemzet ünnepe.

Szabadság nagy napja, örökfényű évforduló hajnal, 1848. márczius 15! . . . Köszöntelek!

Lelkem szent hevével, lángoló szivem egész melegével kiáltom feléd . . . Légy üdvöz!!

Lelkemben megújul dicső emlékeid képe. Újonnan született akkor Magyarország. Egy vihar üvöltött végig a hazán, a népszabadság hatalmas viharja, összetörve, elseperve mindent a mi bűn, gazság volt. Felkelt a nép, a nemzet, ez az ezerkaru óriás, önjogának védelmére. Hazánk lángeszű apostola, a szabadságharc fényesen ragyogó csillaga Kossuth Lajos, látván, hogy eleget tört már a nép, szent haragra gyuladt, s ihletett ajkának csodás hatalmával lángra gyulasztotta az elfojtott indulatot, erőt lehelve a szívekbe, az izmokba, felkelté az alvó oroszánt, a fogoly nemzetet.

„Béke többé — ugymond — nem lehet, legyen hát és lesz is harez az utolsó perczig!!”

E gyújtó szavak hatása óriási volt. Nehány óra alatt a lelkesedés tüze lángra lobbantá az egész Pestet, az egész nemzetet. Megszületett a februári forradalom . . . A három bérez és négy folyó népe talpra állott, kivonta az ő aczelt, a rozsdamarta fringitát, fenhangon fövetelte alkotmányos szabadságát, a mi neki minden-napi kenyere. A szerenese istennője biztatólag mosolygott le az égből, az alkalom is kedvezett. Szicília, Milanó, Olaszország, Páris már ekkor lángban állott, folyt a harez, folyt a vér a szabadságért a vén Európában! Majd midőn ama hír rázkódtatta meg a levegőt! „kitört Bécsben a forradalom!” a lázas izgalom tetőpontra hágott . . . Megszületett márczius 15., a lelkesedés felséges ünnepe. Micsoda nap volt az-akkor Istenem! Az idő kereke nagyot fordult, a szívek összedobogtak! A pesti ifjuság pár pillanat alatt gyűlést rögtönzött . . . Petőfi, Jókai, Irányi, Vasvári, zsenialis gyorsasággal

körvonalozták a teendőket, és megalkották az új aranybullát 12 ponttal.

Mikor a 12. pontot felolvasta a regényírók királya Jókai, így végzé szavait: „és ezeket követelni tartozik a nemzet, bizva önjogában s az igaz ügy Istenében!!” Erre az örömtias nép egetrázó riadalma tört ki, a mely még inkább fokozódott, mikor Petőfi, a nép imádott költője kalapot emelt s ajkán kitértek a „Nemzeti dal” lángszavai. Ezer meg ezer ajk visszhangozta a végsorokat:

„Esküszünk! Esküszünk!
Hogy rabok tovább nem leszünk!!”

Hol van toll, mely képes volna leírni, hol van ajk, mely képes volna kibeszélni azt a felesleges ihlettséget, mely megigézte a szíveket? Nem egyszerű pásztor sip, aranytárogató kell ahhoz! Az összetartozás érzete egygyé forrasztotta a szíveket. A leányok nemzeti színű szalagból rózsát, kokárdát tűztek az ifjak mellére. Lakodalmi ruhába öltözött az egész Pest, szerette egymást az ember . . . Polgártárs volt ur és szegény ezime. A zászlók, kiáltványok a szabadság, egyenlőség, testvériség jelgái ragyogtak.

A mi a fővárosban történt, azt nyomban követte, visszhangozta az egész haza, egy szívvél és akarattal követelte a 12. pont szentesítését. A koczka el volt vetve, béke vagy háboru, élet vagy halál, szabadság vagy megsemmisülés!

Kossuth kikiáltotta a nemzet függetlenségét! Dembinszky, Bém, Damjanics, Kiss, Pöltenberg, Guyon, Mészáros stb., mint megannyi óriások a szabadságharc történelmében, véres betűkkel írták tele a dicsőséges diadalnival annak lapjait. Hatvan, Isaszeg, Vác, Nagysarló, Komárom alatt csakugy dörgött az ágyu, csattogott a kard, s a mieink mindenütt győzelemmel lobogtatták a hazaszeretet szent zászlóját. Erdély is a magyaroké lett. Az osztrákok egészen az ország határszéléig lettek leszorítva. A nemzet boldog volt, szinte ujja születve, megfrissülve érezte magát. Honvédeink édesen pihentek el puskatusaikon, — —

— — s ime egy reggel, egy szomorú reggel, ismét lánczolva ébredtek fel . . . elárulták őket!

De nem folytatom tovább. Nem akarom, hogy márczius 15-ének fényét, október 6-ának gyásza borítsa . . .

Testvérek, polgárok! „A leányzó nem halt meg, csak aluszik!” mondja a szent könyv, s írja nem rég Kossuth. Keltsük fel mi is szívünkben a hitet, a reményt, hogy azok a világboldogító gondolatok, melyek a Kossuth Lajos lelkében szülemlettek, nem fognak elenyészni a muló idővel, de élni fognak századok, ezredeken át, mert bennök erő és élet van. Ne tegyük le a reményről, hogy eljő az a kor, melyben az eszmék életre kelnek, megreformálják a szíveket, a világot, s önálló, szabad, boldog magyar hazát teremtenek. Ott fognak az eszmék ragyogni történelmünk lapjain, hogy merítsen belőle a késő ivadék lelkesülést, tanuljon igaz honszerelmet. Ne törüljük ki szívünkéből soha e nap emlékét, égjene az ehhez kötött eszmék soha ki nem alvó lánggal a mi lelkünkben. Zengjen mi közöttünk, iskolákban, templokokban örökké magyar szó, dobjon örökké magyar szív!

Üdv neked nagy idők évforduló napja! Örök fényű hajnal . . . márczius 15!!

Datta György

„Kulturharez a judikaturában”

ezim alatt egyik fővárosi előkelő napilap hosszasan foglalkozik a Perjessy Endre putnoki róm. kath. plebános ellen a helybeli kir. törvényszéknél folyamatban volt fenyítő ügygyel. A közölt ítéletek szerint az eset röviden a következő: A plebános két, vegyes házasságból, ev. ref. anyáktól született leánygyermeket eltemetvén, a halálozási anyakönyvbe azokat róm. kath. vallásuknak vezette be, s ez okból a helybeli törvényszék, az ügyészség indítványának elfogadásával, közokirathamisítás, miatt vád alá helyezte. Másrészt két ugyancsak vegyes házasságból, ev. ref. anyáktól született leánygyermeket meggyóntatott, megáldoztatott és bérálás alá boesátott, a mi miatt vallás elleni kihágás vétségével terlettetett. Ezen elsőbírósi

erdő mélabus esendjét s folyton nagyobb örömet talált a munkában, végre is szegény nagyanyámnak valóságos jobbeze lön.

Egy délután épen az udvaron foglalkozott, midőn kocsai állott meg a ház tornáca előtt s róla két fiatal katonatiszt szállott le, kikben nagyanyám alig ismerte meg fiait. Eljöttek az 1848-iki márcziusi napok után, mielőtt az ellenség ellen mennének, megszorítani azt a kezet, mely érték annyi fáradozik, s megcsókolni azt az ajkat, mely boldogságukért annyit imádkozik; egyszersmind anyai és honleányi áldást is kérni a dicső, de kétes kimenetelű utra.

A buesu szívélyes, de rövid volt, s a két tisztet utjukban az anya aggodalma és a honleány áldása kísérte. Midőn a két távozó Ferkóval, — ki alig volt pár évvel idősebb náluk, — kezet szorított, annak szemében két könyösepp jelent meg, ragyogóvá téve a lelkesedésnek tüzeit.

Harmadnapra Ferkónak a kis tanyán csak hült helye maradt.

Következett azután egy diesteljes év, tele reményvel s tele dicsőséggel. A két testvért szárnyára kapta a hír. Az egyik Erdély havasai közt tette nevét ismeretessé a Bem oldala mellett, emelkedve lépésről-lépésre a dicsőségteljes pályán, míg a másik szakavatottsággal vezette a komáromi vár erődítési munkálatait.

Hát Ferkó hová lett? Csatlakozott a legelső eszathoz, mely a esataterre vonult. Végig küzdötte a szolnoki, kápolnai, isaszegi, váci esatákat, ott volt Buda elfoglalásánál, s résztvett Görgey visszavonulásában. Eperjesen tudta meg, hogy nagybátyám Erdélyben, atyám pedig Komáromban van. Ettől kezdve nem volt nyugta, szeretett volna azoknak oldala mellett lenni, kikhez őt az oly ritka hála bilineselte.

Az alkalom nemsokára megérkezett. A fanatizált nemzetiségek által támogatott német és orosz seregek ellen együttes működésre volt szükség a haza különböző pontjain kűző hadvezéreknek, mert a viszonyok is rosszra változtak. Ellenünk fordult a hadiszerenese. Kossuth lemondott, s a diktatortást Görgey vette át.

TÁRCSA.

Egy névtelen hős.

(A helybeli főgymn. Tompa-köre által jutalmazott pályamű.)

Ott szédtek fel az utszelen hazatérő pásztor gyerekek. Alig volt akkor másfél esztendő; a nevét sem tudta megmondani. Felútt a faluban kegyelem kenyéren, be-be kopogtatva a könyörületesség ajtaján. Ismerte is a falu apraja-nagyja; amazok gunyjának ezéltáblája s trétás inceselkedéseiknek tárgya volt; míg ezek a legdurvább munkák elvégzésére használták fel egy-két-falat ételmaradékért.

Magas, nyulánk fiatal ember lett, de erős és izmos, oly megedzett aczél karokkal, melyek ember feletti munka elvégzésére is képesek voltak. Ha szeméből teljesen nem is hiányzott az értelem világa, bizonytalan féltékenység honolt az emberek társaságában azokban. Csupán két helyen villant fel bennök olykor az ifjú kedv, hol nem volt kitéve sem a gunynak, sem az üldöztetésnek. E két hely a virágos erdő esendje és a nagyanyám háza volt.

A lombos erdőben, leheverve az illatos gyepre, elmerengett a szellő suttozásán, eltanulta a rigó fűttyét, a fülemile csattogását s a galamb turbékolását. Itt nyugodt volt.

De ha alkonyatra szállott a nap, s a fényesedő csilágok figyelmeztették, hogy közeleg az éj, gyors léptekkel sietett azon egyszerű ház felé, mely távol a Tisza egyik mellékágának partján, mint remete állt magányosan.

Itt lakott az én nagyanyám, viselve türelemmel éveken át az özvegyesség szomorú fátyolát; gazdálkodva az ősi kiesiny birtokon, melynek jövedelme alig volt elegendő két fiának neveltetésére.

Hanem azért, ha valaki az udvarra lépett, nem hitte, hogy özvegyasszony vezet a gazdálkodást. Rend és tisztaság mindenütt, helyelő eselédnek, elcsigázott baromnak se h-re, se hamva; takarmányt udvarán szétszórva nem látott senki, sőt a gazdasági eszközök is mindenkor rendben állottak.

Azért ne gondolja senki, hogy az én nagyanyám valami harezias asszony lett volna. Igaz ugyan, hogy még akkor született, midőn az alispánné nemesak maga főzte férje, s vendégei számára az izletesnél izletesebb ételket s varrta gyermekei számára a ruhát; a nagyreményű urfiak feberneműin s a leendő bálkirálynék kárton szoknyáeskaín egyetlen idegen öltést sem engedett tenni, de még a kenyérsütésben sem fáradt el. Így hozzá volt szokva a munkához. E mellett ha valaki jóságos arczára tekintett s leolvasta róla azt a megnyugtató önbizalmat, mely vonásain elomlott; vagy ha valakire vetette jóságos szelid kék szeméit, melyekből kilövelni a harag villámajt soha senki sem látta, de a jóság sugarának melegét mindenki érezte: érthetővé válik, hogy birókán példás rend uralkodott, eseléd egymással sohasem civakodott.

E ház volt a mi Ferkónk második otthona. Itt húzta meg magát a tél hidege ellen, ide menekült a vihar elől, itt eszillapította le rendszeren éhségét. Itt nem fogadta senki gunnyal, megvetéssel, sőt még a házörző komondorok is farkesővála szaladtak eléje, mintha azon számalomból, melyet nagyanyám minden szerencsétlen iránt érzett és mindenkivel éreztetett, még ezek is sejteneének valamit. Itt teljesen boldog volt. Ha jóllakott, dolgozott két ember helyett vigan s jókedvel. Boldogsága azonban csak akkor jutott tetőpontra, ha nagybátyám és atyám a fővárosból a szünidőkre hazatértek, hol az első a jogot, a másik pedig a mérnökséget tanulta.

Itjabb korokban is folyton védelmére keltek az elhagyatott Ferkónak, melyet az sohasem feledett el. Sőt midőn a megpróbáltatás nehéz napjai következtek a esaládra, midőn a falu közepén fekvő nagy kastély parkjával és a hozzátartozó birtokkal, mely nagyatyámé volt, idegen kézre jutott, első és egyetlen volt, ki családunkhoz hű maradt. Azóta be sem lépett a faluba, hanem a helyett a esendes magányos házhoz tért vissza és serényen fogott a nehezebb munkákhoz a nélkül, hogy mondta volna ezt valaki neki.

Több tavasz hordá már elültetni virágait az erdőre s mezőre; sokszor távozott el s tért vissza azóta a vándor-madár, s a mi Ferkónk is, — ki ezt a nevet kapta keresztvíz nélkül — évről-évre ritkábban kereste fel az

Lapunk mai száma hat oldalra terjed.

végzett a kassai kir. ítélőtábla részben módosította, a mennyiben a közokirathamisítás vádját elejtette, egyebekben t. i. a vallás elleni vétség tekintetében a vád alá helyezési határozatot helyben hagyta. Ellenben a kir. Curia az eljárást ez irányban is teljesen megszüntette, egyáltalán nem látván fenforogni a vallás elleni vétség tényálladékát sem. Ezen tényálláshoz, melynek jogi szempontból való taglalását mellőzzük, amaz előkelő fővárosi lap sajtóságs következtetésekét fűz, a mennyiben a két alsóbíróság határozatát azon „rettenetes aberrációk“-nak tulajdonítja, melyeket a társadalom kebelében kitört felekezeti harc idéz elő. Az ezen állításban foglalt gyanúsítás a mily méltatlan egy országos laphoz, ép oly alaptalan is. Eltekintve attól, hogy a kir. törvényszék jogi meggyőződésének őszinteségében kételkedni senkinek nincs joga, azon időben, (1891. év elején,) a midőn ezen ügy az első bíróságnál vizsgálat és elbírálás tárgyát képezte a „felekezeti harc“-nak vagy a felekezetiesség szenvedélyei hullámszásának még nyoma is alig volt. Az alig egy esztendő szeptemberi rendelet még a főpapság tanácskozásainak tárgyát képezte s egyáltalán nem volt bizonyos, vajjon az nem fog-e szó nélkül végre-hajthatni. Ily körülmények közt a fővárosi sajtó meg lehet győződve afelől, hogy a „felekezeti harc visszahatása alól“ a rimaszombati törvényszék csak azért nem lehet, mert egyáltalán nem szükséges megmenteni.

Márczius 15.

Gyönyörű tavaszi nappal köszöntött be nagy nemzeti ünnepünk az idei évfordulója. Az utcaik kora reggel lobogódiszt öltöttek, s a verőfényes tavaszi napon tenger nép hullámszott az utcákon.

Az ünnepélyek sorozatát

az elemi fiu- és a polgári leányiskolák ünnepélyei kezdtek meg, reggeli 9 órakor.

A közs. elemi fiúiskolában a nagy tornateremben ment végre az alkalmi ünnepély, az iskolások küldöttségének és több érdeklődő tanügybarátnak jelenlétében. A teljes számban egybegyűlt növendékekből alakult kis dalárda megnyitótól Kölesy „Hymnus“-át énekelte el, összhangoztosan és szép készűtséggel. — Erre Török József igazgató művésziesen kidolgozott, mindvégig felekelt szellemű terjedelmes felolvasásban ismertette az 1848. évet megelőző közállapotokat, nemzeti törekvéseiket, azok diadalát és a mai emléknapnak történelmi és nevelészetileg szempontból való jelentőségét. Az élénk éljenzéssel fogadott felolvasás elhangzása után Császka Vilmos szavalta el ügyes és rokonszenves előadással a „Talpra magyar“-t Lenkey Lajos pedig Pósa Lajosnak „Mikor imádkoztok“ című hazafias költeményét, helyes hangsúlyzással és érzelemteljesen. Az ünnepély befejezésül az összes növendékek a Szózatot énekeltek el.

A polgári leányiskolában kilétez órákor gyűltek össze a növendékek az I. osztály tanteremben. Részletlenül énekeltek „Dal a hazáért“ című éneket három szöveggel. — Majd Kathona Géza magyarázta hosszabb beszédben történelmi alapon a nap jelentőségét. Végül pedig a „Hymnus“ és „Szózat“-ot énekeltek el a növendékek összhangozva, s ezzel az ünnepély véget ért. Kár, hogy ezen hazafias ünnepély keretében az elemi iskola növendékei be nem vonattak, s a nagy közönség annak megtartásáról tájékozást egyáltalán nem nyert.

A főgymnásiumban.

Délután 3 órára szolt a meghívó az ünnepélyre, melyet a főgymnásium kebelében tenállo Tompa-kör, híven a korábbi évek szép szokásához, az idén is rendezett. Már megelőzőleg kisebb-nagyobb csoportokban siertett a közönség a hazafias szellemben nevelt, s a honszeretet lángoló érzetétől áthatott ifjak ünnepélyének színterére a főgymnásium tornatermébe. — Városunk értelmiségének színe-java, élén Hámos László főispán és Bornemisza László alispánnal, egybegyűlt a hazafias ünnepélyre.

A politikai viszonyok illetően változásáról Bémet is értesítendő, a fővezér segédtséget egy közlegényvel Bemhez küldötte. E közlegény a mi Ferkónk vala.

A történet további szálait nagybátyám jegyzetei adják. 1849. júl. 30-án — írja nagybátyám — Segesvár alatt táboroztunk. Csaknem teljesen körülveve a tulnyomó ellenség által, mindnyájan éreztük, hogy holnap igen meleg napunk lesz. Az este 8 órakor tartott hadi tanácsban Bém a tapasztalt hadvezér éles belátásával adta meg utasításait. A boru, mely a vezér homlokán látszott, sejténünk engedte, hogy kevés kilátásunk van a győzelemre.

A tanácskozásból hazatérve inasom jelentette, hogy egy ismerősöm vár reám. Az uti porral fedett delezeg alak, kit annyi küzdelem, nélkülözés és harc nem törték meg, a jó Ferkó volt, ki megpillantván önfelédten rohant hozzám, s én szíven legtisztább érzetével öleltem kebelémre. Hiszen ő volt az első, kit a esendes ház lakói közül oly rövid s mégis oly hosszú idő óta először láttam. Ő elmondta életviszonyait, mióta a esendes kis lakot elhagyta. Lelkesedéssel emlegette azon diésőségteljes esatákat, melyekbe résztvett, s a kétes jövőt nem sejtő lelke előtt ott játszott a esalóka remény. Kért, hogy eszközöljem ki, hogy ezután oldalam mellett maradhasson. Másnap megtörtént a szerencsétlen ütközet, mely Magyarországot legnagyobb lyrikusától fosztotta meg. A magyar hadsereg szétszórtatott, Bém maga is megsebesülve csak esoda által menekült meg.

Ferkó, ki oldalam mellett harszolt, a mint látta, hogy mindjárt a esata kezdetén sebekből borítva eszméletlenül lefordultam a lovamról, bár maga is könnyű sebet kapott, egy kölykeit féltő orszlán bátorságával ragadott ki a esata hevéből s adott által a kórházi orvosoknak, kik sebeimet bekötözték.

Ötöd napra az s—i tábori kórházban tértem magamhoz, ágyammal ült Ferkó, kinek bal karja fel volt kötve.

Hat hét alatt, mit a kórházban töltöttünk, Ferkó teljesen felépült, az én sebeim is behegedtek. Csakhogy mi volt ez ahoz képest, melyet a delroezeni esata után történt-dolgok a honfi szíveken ütöttek!?

Ferkó karjára támaszkodva hagytam el a kórházat,

Az ünnepély kezdetül az ifjusági énekkar összhangozó dala, a „Talpra magyar“ hangzott fel, melynek erőteljes dallama, hévvel előadása magával ragadta a lelkes közönséget. Ennek éljenzéstől kísért elhangzása után Dr. Veres Samu, a Tompa-kör elnöke lépett a felolvasó asztalhoz, s a töle megszokott szónoki eloquentiával adta elő következő, nagyhatású elnöki megnyitóját:

„Nagyérdemű közönség! Nemes ifjuság!

Azóta, hogy e terem falai közé a maihoz hasonló ezéblől utóljára összegyűltünk, egy munkával teljes év repült el fejtünk felett. A munka békés volt s a ezél, mely felé törekvéseink irányultak: biztos alapot teremteni, melyen jövendő nagyságunk épületét felemelhessük.

A mai nap immár 45-ik évfordulója ama napnak, melyen nemzetünk modern szabadságának és békés fejlődésének talpköveit apáink lerakták. A rövid ideig tartó fejlődés, melyen nemzetünk átment, tanubizonyoságot tesz a magyar faj erős kultur képességéről, mert a megkezdett épület, melyen más nemzetek évszázadokig munkálkodtak, immár oly stádiumban van, mely számot tesz Európa többi államairak hasonló alkotásai sorában.

Es minek tulajdoníthatjuk azt, hogy ennyire jutottunk? Holott mi rólunk — nem is nagyon régen — az a vélemény uralkodott a nyugati népeknél, hogy civilizatióra se képesek, se hajlandók nem vagyunk s ime alig pár év óta immár tudomásul veszik lételünket, sőt arra is méltatnak, hogy egyik-másik kultur intézményünket tanulmányozzák. E körülmény nem csekély fokmérője a haladásnak s büszke önértéket kelthet minden igaz magyar kebelben. De a legtisztább örömet mégis az a tény keltheti, hogy végre megszűntek azon akadályok, melyek nemzetünk fejlődését hosszú időn át gátolák, szabad lett a tér előttünk is s ma már ott állunk mi is a művelt népek versenyerén, melyen haladhatunk annyira, a mennyire képességeink engedik.

A ki a népek fejlődésének történetét tanulmányozta, Európa kellős közepébe beékelte nemzetünknek fényes jövőt nem jósolhatott. Csak jövények voltak egy fényes társaságban, melyből minket kinezték. A kik Ázsiából magunkkal hozott tradícióinkat nem ismerték, azt hitték, hogy csak egy esepentünk ide, mint a viharzó tenger közepére dobott sarka, s volt is valami találó a hasonlatban, mert a mi körülöttünk volt, azt mind ellenségnek kellett tekintenünk s ezer veszéllyel kellett megküzdenünk, míg révbé jutottunk; a hullámok dobáltak ide s tova s nem egyszer állottunk azon a ponton, hogy ellenkező áramlatok közé jutva, teljesen megsemmisülünk.

De, hogy az élet tengerére dobott sajkánkat hosszú ezer évig annyi vihar közepett is megtartottuk hogy elfoglalt pozícióinkat megerősítettük annyira, hogy az újabb ezer év viharai elé a legszilárdabb reményekkel tekintethünk: nem tulajdoníthatjuk a szuronyok százezreinek, mint Oroszország, sem művelt intézményeink hódító hatalmának, mint Anglia, sem nyelvünknek és művészi alkotásainknak, mint Athene és Róma, hanem igenis tulajdoníthatjuk annak az égő honszerelmnek, mely a magyar nemzet aprajának nagyjának kebelét sirjág hevitte, s melynek pártját a világtörténelem népeinél soha sem találhatjuk meg. Leonidások és Mucius Scaevolák akadnak minden nemzet történetében, de a Leonidásoknak és Mucius Scaevoláknak a mi történetünk egész sorozatát mutatja fel; a hadi taktikában egy Hunyady János, a politikai eszélyességben egy Martinuzzi, a függetlenségi törekvésekben egy Rákóczy Ferencz, a hazafiai áldozatkészségben egy Széchenyi István, a szabad eszmék hirdetésében, elvhűségben és jellem szilárdágban egy Kossuth Lajos, bármely nemzet szemében minden időben mintaképekül szolgálhatnak. Es ki tudná rövid lélekzettel elősorolni mindazokat a hőseket, kik a haza szent ügyéért vért és életet áldozva történetünk nagy könyvét a legfényesebb lapokkal gazdagították? A Szondi, Dobók, Zrínyiek voltak a mi tanító-mestereink; ők adták a példát közvetlen elődeinknek, hogy miként kell szeretni a hazát, ők mutatták meg az utat az aradi Golgotára, s ennyi fényes nevű tanító-mester és lélekemelő példa láttára lehet-e még kétségünk a felől, hogy nemzetünket az az önfeláldozó hazaszeretet tartotta meg e hazában ezer évig, melynek pártját a népek történetében hiába keresnők? Ne jöjjenek a külföld tudósai hozzánk azért, hogy

alig vonszolva fáradt tagjaimat, melyekbe erőt önteni reményvesztett lelkem nem volt képes.

Szeptember közepén érkezünk haza. Az anyai gondos ápolás lassankint visszaszerelte testem egészségét, de ennek egyikünk sem örült, mert bekövetkeztek a bánat s a fájdalom napjai. Jött Világos, Arad, jöttek a bujdosók, a diésőség meneküljei, a honszeretet s önfeláldozás mártyrjai sápadtan, reménytelenül.

Végre október közepe táján bátyám is hazaérkezett, s bár ő minden zaklattatástól megszabadult, de aggodott értem, s fájdalommal töltötte el a haza gyászos sorsa.

Ily aggodalmak között érkezett el november 3-ika, midőn egyik ösmerősöm meglátogatott s titkon tudomra adta, hogy mindazok ellen, kik nyolcz nap alatt az illető hatóságnál nem jelentkeznek elfogatási paranasz adatott ki. Anyám kétségbe volt esve, bátyám keserű átkot szórt az árulónak hitt vezérre, míg egyik-másik jóakaróm azt tanácsolta, hogy meneküljek. De hová?

Igaz, hogy a Bükkben még tartotta magát egy querilla esapat, de erre is mi esoda sors várhat? Ha erőszak, árulás meg nem töri is őket, s ha a titkos honfiak áldozatkészsége megmenti is az éhségtől, jön a tél, mely őket biztosnak hitt menhelyükből kiszorítja.

Éppen erről beszélgettünk vacsora felett, míg Ferkó az asztalnál fölsholgált, midőn a következő idézvényt kaptam: „M. Károly, ki mint őrnagy a lázadók seregében szolgált, elfogatási terhe alatt az m—i hadi törvényszék előtt nyolcz nap alatt jelentkezék.“

Igen jól tudtuk, hogy mi az ilyen idézésnek a következménye. Anyám zokogva ölelt keblére, mintha az anyai szeretet elég védelem volna ily esetben. Bátyám alig fojtathott el egy könnyűt, míg a Ferkó szemében ott égett az a tűz, melyet már egyszer felvillanni láttunk.

Végre is abban állapotunk meg, hogy jöjjen a minek jönni kell, de a kitűzött idő alatt jelentkezni fogok. E határozatban megállapodva térünk mindnyájan nyugalomra, haugyan a siralombház adhat valami nyugalmat.

Ferkó ezen éjjel eltűnt, vele együtt óram, tárczám, honvédtisztí egyenruhám és kedvencz paripám. Ez nagyon lehangolt.

kultur intézményeinket tanulmányozzák de ha már meglátogatnak, tanulják meg tőlünk azt, hogy mi az a haza szeretet.

Mi tudjuk, ismerjük: az anyatejjel szívtuk magunkba e magasztos érzelmet. Erre tanítunk szülők, erre az iskola, erre tanít az élet, erre tanít ezredéves multunk története.

Ime most is egy lélekemelő példa áll előttünk: a jövő nemzedéke, mely e falak közül kikerül, számot ad legszentebb érzelméről. A hazaszeretet ma már nem a harcok öldöklő tusáiban nyilvánul, hanem azon munkáságban, melyet a nemzet ifjai egyenként és összeségükben az általános műveltség tovább fejlesztésére fordítanak, mert az a ki hazáját igazán szereti, az szívének, lelkének teljes erejéből óhajítja, hogy nemzete a modern népek kulturharcában részt vegyen s a küzdők legelső sorában szerezen magának diésőséget.

Iskolánk igazgató-választmányának és tanári karának e hazafias ezél legegyszerűbb érzelméről bizonyoságot teygen. Ilyen alkalom a mai nap is, mely 45-ik évfordulója mai szabadságunk első hajnalának. Ifjuságunk hálás szívevel emlékezik meg mindazokról, kik 1848. márcz. 15-én történetünket a legfényesebb lappal gazdagították s e hálás visszaemlékezés kifolyása a mai ünnepély is, melyen igaz szívevel, igaz lelkeséssel mutatja be amaz érzelmeket, melyek egykor hazánk jövendő nagyságának alapját képezendik.

Lélekemelő momentumokban gazdag történetünk lépten-nyomon alkalmat szolgáltat arra, hogy minden igaz hazafi szíve legnemesebb érzelméről bizonyoságot teygen. Ilyen alkalom a mai nap is, mely 45-ik évfordulója mai szabadságunk első hajnalának. Ifjuságunk hálás szívevel emlékezik meg mindazokról, kik 1848. márcz. 15-én történetünket a legfényesebb lappal gazdagították s e hálás visszaemlékezés kifolyása a mai ünnepély is, melyen igaz szívevel, igaz lelkeséssel mutatja be amaz érzelmeket, melyek egykor hazánk jövendő nagyságának alapját képezendik.

Midőn ezzel a mai ünnepélyt megnyitottunk nyilvánítottam, nem mulasztatom el, ifjuságunk nevében, meleg köszönetet nyilvánítani a szülőknek, az ifjuság barátainak, különösen pedig a fényes hölgyközönségnek azon szíves érdeklődésért, melyvel ünnepélyünket kísérik. Ez érdeklődésben törekvéseink méltánylását látjuk s ebből ismét erőb merítünk arra, hogy várakozásuknak töltek telhetőleg megfeleljünk.

A riadó éljenzéssel és sűrű tapsokkal fogadott megnyitó után Novek Béla szavalta Arany Jánosnak „Koldusének“ című remek költeményét; igazi meleg érzéssel s nöttön-növekvő hatással. Majd Korsós Zoltán kitüntetett alkalmi művét, melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk, olvasta fel Papp Dezső. Az ezen felolvasást követő éljenzés elhangzása után az ifjusági zenekar összhangozó és viharos tetszést keltő játéka következett. A zenekar, melynek tagjai: Mihalik Dezső és Gellén Kálmán primások, Sárkány József és Simko Gusztáv flótások, Terhes Sama ezimbalmos, Okolicsányi János, Borsodi Károly és Papp Dezső kontrások, Raisz Dezső kisbögös és Török László nagybögös, emberül megfélelt nehéz feladatának. Előadását Zachar Gusztáv kitüntetett felolvasása követte „A magyar nők 1848—49-ben“ című, mely eszméje ujsága és kidolgozásának ügyességével vált ki a pályamunkák közül, s melyet lapunk jövő számában közlünk. Erre Bodor Dezső szavalta el saját „Gondolatok márczius 15-én“ című, ódai szárnyalású szép költeményét, melyet a hálás hallgatóság éljenzéssel és tappal jutalmazott. Majd az ifjusági énekkar által verve előadott „Marseillaise“ után Hédervári Lehel kitűnő szavalata következett, mely felfogás és előadás tekintetében mi kívánni valót sem hagyott hátra. Az alig szűnő éljenzés után, mely e szavaltat követte, Dr. Veres Samu olvasta fel jelentését az ez alkalomra kitűzött pályázatok eredményéről, s a pályadíjakat adományozó közmívelődési egyesület és Gellén Endre irányában meleg köszönetet nyilvánítva, kiosztotta a jól megérdemelt pályadíjakat. Végül az ifjusági zenekar a Rákóczy indulót és Kossuth nótát játszott ritka praecisítással és lelkes hévvel, s ezzel a szép ünnepély véget ért. Örömmel teszünk bizonyoságot, hogy az messze tulszárnyalta az előző években megtartott hasonló ünnepélyeket. E részben az érdem orozslámrésze Dr. Veres Samu tanárt, a Tompa-kör

Tehát ő is megretent a gyásztól, mely házunkat elborította. S ily rutul megszökött!

A kitűzött időben M-en jelentkeztem a hadi törvényszék elnökénél, katonás tisztelgással jelentvén, hogy én M. Károly volt honvédőrnagy vagyok.

Az elnök rám nézett, tetőtől-talpig végig mért s e szavakkal förmedt reám:

— Maga esaló! olesó diésőség után gyágyakozik, hiszen M. Károly őrnagyot tegnap lövtem föbe.

— De! ural, boesánat — mondám én — M. Károly volt honvédőrnagy én vagyok, mit a nevemre küldött idéző levéllel is igazolhatok.

Ezzel zsebembe nyultam, hogy felmutassam a hivatalos iratot s csak akkor jutott eszembe, hogy az is tárczámban volt.

— No lássa! Ilyenek magok magyarok! Ha pedig nem hiszi, a mit mondtam, az irodában megtekintheti azon tárgyakat, melyek az illető kivégzettnek voltak, kit éppen akkor fogtak el erős küzdelem után vitéz katonáink, midőn a querillák szervezése végett a Bükkbe akart menni. Menjen nézze meg, azután pedig lóduljon haza, mert a hatóság félrevezetői épp oly szigoruan bünhődnek, mint a lázadók.

Dobogó szívevel léptem az irodába, hol az asztalon letéve láttam óramat és tárczámot. Önkénytelen köny nyomult a szemembe, s meglepetve kiáltottam fel, mert Ferkó jutott eszembe, ki, hogy engem az üldöztetéstől vagy haláltól, szegény anyámat pedig a kétségbeeséstől megmentse, feláldozta értem önmagát.

Mi volt a mi szenvedésünk, mi volt a mi hősiességünk az övé mellett? Ki akkor volt a legnagyobb, midőn oly sokan lettek kiesinyekké.

Jeltelen sirját régen elmosta a zápor, de családunk minden tagja kegyelettel emlékszik meg róla s, midőn a később megszerzett tárgyakat önfeláldozásának évfordulóján elöszedjük, elmondjuk mindig egymásnak:

— Ha ő nem lett volna, nem lennék mi most itt oly boldogok!

Bodor Dezső.

elnökét illeti, kit a távozó közönség rokonszenves és meleg ovatióban részesített.

A kaszinó és polgári-kör közös lakomája.

Az évforduló betetőzéséül este 8 órakor a „Három Rózsa” dísztermében mintegy 180 terítékű bankett volt, melyen a Kaszinó és a Polgári kör tagjai egyaránt résztvettek. A mindvégig emelkedett hangulatú lakomán számos szebbnél-szebb felköszöntő hangzott el, melyeket azonban gyorsiról jegyzeteink részbeni mellőzésével technikai akadályok miatt csak kivonatossan közölhetünk.

Elsőnek Török János a kaszinó elnöke emelt szót:

„Az a Magyarország — ugymond — a melyről századunk első felében Sárvár nagy ura, gróf Széchenyi István, látókai szemével a jövő ködébe bepillantva, azt merészelt jósolni, hogy „nem volt, hanem lesz”; az a Magyarország, a mely évszázadok multa után, a honfoglalás milleniumának küszöbén a már büszkén kiálthatja, hogy megvan: e büszke meggyőződés kétségbevonhatlan tényezőjének tekintheti azt, hogy Európa szabad népeitől 1848-ban áthódított szabad eszméket közéletünk minden intézményeiben megvalósítani igyekezett. Mert hogy a nagy idők s nagy emberek alkotásaival a magyar nemzet regenerációjára emelt gránit alapzaton ma egy betetőzött erős vár létesült, hogy abból a esemetéből, melyet ők állítottak és állottak, ma egy terebélyes pálmafa mereszt égnék ágait, hogy e népből nemzet, ez országból számottevő hatalom lett, hogy civilizációjával, szellemével, iparával és nemzeti kultúrájával Európa keleti népeinek emporiumává vált: azt nem egyedül az alkotmány iránti hűségével és a hazaszeretettel ápolásával, hanem az 1848. évi márczius 15-iki szabad és nemzeti eszméknek adóztatásával vívta ki. Légy üdvöz lelkem melegével, a magyar közszabadság 45-ik évfordulójának napja: márczius 15-ike! Mennyi fényes események fűztek e naphoz; mennyi gyász és borongó emlékezet Aradhöz! Mintegy kődfátyolon át lebeg lelki szemem előtt e napok feledhetlen emléke! Feldobogott örömben a magyar szív, midőn a tárogatók harsogása végig futott e hon határain, hirdette, hogy az ország szabadabbá lett! Felzajlott a nemzet, mert, mint Cyrus gyermeke, megszűnt néma lenni, első termékeit látván e napon a felszabadult magyar sajtónak. A nagy nap eseményeit a nemzet éljen a szabadság! éljen a haza! felkiáltással üdvözlé. . . És hallottam nemokára azt a végtelen jalkiáltást, mely a megtamadott magyar nemzetnek ajkán felhangzott az ország egyik bércezfalától a másikig, a mely midőn visszaverődve másodszor visszatért, már nem volt jalkiáltás, hanem egy hatalmas harszó kiáltás! Erre szónok ékes szavakkal esetelte a magyar honvédsereg megalakulását. „Ez ismeretlen, elszigetelt országnak rokonszenves nemzete szikrázó lelkesedéssel lépett a sorompóba, hogy a kilencz oldalról rátamadt ellenséggel szemben megvédelmezze az anyyi véradózat árán szerzett és megtartott hazát. És megvédelmezte, diadallal, diadallal.” Majd az orosz beavatkozást rajzolja, mellyel „a szabadság élet- és halálharcza, melynek diadaláról és diadalláról legendaszerű esodákat beszél a történelem, véget ért.” De a szónok meg van győződve, hogy az eszme, melyért annyi nemes szív lángolt, annyi hű kebel elvérézett, feltámadt, terjed és hódít, mert hiszen a szabad eszmék terjedését erőszakkal ideig-óráig meggátolni lehet, de a szabadnak született nemzet szívéből kioltani nem lehet! — Midőn ama hősöknek és vértanúknak, kik ez eszmék fellángolása alatt számunkra megtartották és megvédték e hazát, jeltelen sirhantjaikra az örök diadallal hervadhatlan koszorúját letesszük, mondjuk: legyen áldott emlékezetük! — Nekem mint a kaszinó elnökének, ki 15 éven át e napon, e minőségemben a hazaszeretettel lángja élesztésében és a szabad eszmék kultuszának erősítésében szót emelni hazafini kötelességemnek tartottam, legyen szabad ma, a két testvér-egylet ezen közös ünnepén, utójjára ezen minőségemben (éljen k i l t a k o z á s o k) poharamat azon hő óhajással telemelnem, hogy a mai kufár világ és álliberalizmus korszaka, melyben a czim és rangkorság gáttalanul terjed, elmúljon és ezzel a társadalmi osztályok közti válaszfal mielőbb közös erőfeszítéssel ledöntessék, hogy a jogegyenlőség és józan demokrácia ne csak a szószéken és írásban hangoztattassék, hanem minden téren érvényesüljön.” Végül szónok lelkes szavakban aposztrofálván a katolikus és protestans felekezeteket, azokat egyetértésre és vállvetett munkára hívja fel, s kívánja, „hogy a hazaszeretettel melegek lángja és ereje buzdítsa, lelkesítse tovább is e hazának minden fiát, hogy erős nemzeti érzületével, lángoló hazaszeretettel hódítsa meg a magyar e hazának minden pépfáját, hogy egyesült erővel évezredek át legyen nagy, diadallal és szabad az 1848-ban megszületett ifjú Magyarország! Eljen a haza!” — A valóban nagyszabású, szép beszédet kitörő éljenzés követte, melynek elhangzásával

Rábely Miklós, a polg. olvasóköri elnöke emelt szót a következőkben:

„Uraim! Nagy tehetséggel, a szónoki erő hatalmával kellene bírom, hogy igénytelen szavaim, a minket gyönyörködtetve imént elhangzott beszédnek, méltó visszhangjai legyenek, — s ha mégis ezen alkalmat ragadom meg arra, hogy az általam képviselt egyesület tagjai — s hiszem mindannyiunk — érzelmeinek kifejezést adjak: ahoz bátorságot nekem azon határtalan ézeret és tiszteltet ad, melylyel a negyvenöt év előtti mai nap eseményeinek legnagyobb alakja: Kossuth Lajos iránt viseltetünk. Habár jól tudom, hogy e név diadallához én semmit sem adhatok, s azon magasságba, honnan e név több mint félszázad óta ragyog le reánk, szavaim fölemelkedni képtelenek; azon szent érzelmeim, melynek szívünket a mai napon betöltenie kell, kedves kötelességünké teszi, hogy róla megemlékezve, elismeréssel adózzunk elévülhetlen érdemeinek, s élő tanúbizonyságot tegyünk az általa hirdett korszakot alkotó eszmék győzelmes hódításairól. Mert az ő lánglelkű hevétől nyertek életet mind-ama feukölt gondolatok, melyek a magyar faj régezei közt fennállott korlátokat eltávolítva, ujja alkoták, erőssé tették a nemzetet, hogy megtarthassa és utóda számára biztosíthassa e haza földjét és intézményeit. Nem volnánk méltó gyermekei e hazának, ha csak pillanatra is elfeledni tudnók, hogy a szabadság, az egyenlőség, a testvériség lobogóját ő ragadta kezébe először, s vitte ezer veszély közt diadalra! — Uraim! A távol idegenben élő száműzöttérem emelem poharam, kívánva Önökkel, hogy az isteni gondviselés tartsa meg őt bámulatos élet-erejében, s adja vissza nekünk azon férfint, ki hontalansága hosszú keservei közt is hű maradt nemzete jogaihoz.

Eljen Kossuth Lajos! — A lelkes közönség viharos éljenzéssel fogadta az alak és tartalom tekintetében egyaránt jeles beszédet, mire

Hennyey Kálmán éljenzéstől meg-meg szakasztott, hosszabb eszmegazdag beszédet mondott, poharat emelve „a szabadság, egyenlőség és testvériség főpostoláért: Kossuth Lajosért!”

A következő szónok Baksa István, közéletünk ezen kiváló jelese, azon kezdé beszédét, hogy tartózkodva emel poharat, mert ha ő ily alkalommal szól, azt mondják, hogy bogaras, ha nem szól, azt, hogy vénül. A mi nyilván még rosszabb! A márczius 15-ike, ugymond, nemcsak nemzeti ünnepe, hanem nemzeti büszksége, diadallja a magyarnak. Mikor Európa politikai egén a mindnyájunk által várva-várt jobb idő hajnala felderült, annak melegtől az a kéreg, az a kemény kehely, amely a nép szabadságának bimbóját, oly sokáig tartotta magába zárva, felpattant, a gyönyörű virág kiféslett s illata elárasztotta egész Európát. A virág illata itt ébredést, amott lelkesedést, amott hatalmas izgalmat keltett, elannyira, hogy annak következményeképp fejedelmek hagyták el országaikat, s trónok dőltek romba. Am a világtörténet nem mutat fel szelidebb forradalmat a magyar márczius 15-iki forradalomnál. A nemzet örült már annak is, hogy a hosszantartó lidércnyomás alól felébredt. A kik sohasem látták egymást, kitoró örömmel, mint ismerősök üdvözöltek, öleltek, csókolták egymást, hazafias dalokat énekeltek, hazafias költeményeket szavaltak. Az öröm esalt könnyet a nemzet szemébe és ez örömkönnök a kiengesztelődés harmateppjei voltak. De a nemzet a komoly jövőre is gondolt. Ki ne tudta volna, hogy a szolgálat házából az ígért földére az ut egy vértengeren fog keresztül vezetni. Mózes, midőn népét a szolgálat házából átvezette az ígért földre, átküzdött, átszenvedett vele vészben-viharban, de végzetem nem engedte, hogy népének élén ő is eljusson az ígért földre. A magyar nemzet Mózesé is együtt küzdött, együtt szenvedt nemzetével. Ime, a zsidó nép kegyelettel emlékszik meg Mózeséről, halad azon az uton, melyet kitűzött, követi tanítását, és ez okból tényező még ma is, annyi hányatás után, Európában. Ha a magyar nép tényező akar maradni Európában, melegen, őszintén kell ragaszkodnia Mózesének, Kossuthnak szent hagyományaihoz, bátran haladva azon az uton, melyet előtte Kossuth kitűzött. En az 1848-iki nagy és diadallal elveért és mind-azokért, kik ezeknek hívei emelem poharamat!”

Az osztatlan tetszéssel és lelkesedéssel fogadott emelkedett beszédet közkívánatra

Szabó György polgármester szellemes és sokszor nagy derűséget keltett felköszöntője követte, mely a szövekezőst elítelte. Erre Málk Vilmos adótárnok emelt szép beszédben poharat a még élő 1848—49-iki honvédekért, majd Török János a magyar ifjúságért, Dr. Zehery István szónoki vervevel előadott kerekded beszédben az ifjúságnak példát adó öregekért.

Majd közkívánatra Lőrinczy György szólott, megjegyezvén, hogy a sajtó- és szólásszabadság tiszteletében növekedvén fel, ha, élve a szólásszabadsággal, egy némelyeknek nem egészen tetsző dolgokat mond, azért a felelősség azokat terheli, a kik hallani kívánták. Idézi ezután a vasról és aranyról szóló remek ősrégi mesét, elmondván, hogy az arany a pörölyütések alatt keservebben jajgatott, mint a vas, holott a vasnak a pörölyütés jobban fáj, mert míg az aranyt idegen anyaggal ütötték, addig a vas saját anyagától szenvedte az ütéseket. Ezt a mesét a mai viszonyokban megvalósulva látja. Ma egy tiszteletré méltó nagy testület épen arra a vasra sujt, mely saját testéből való test, saját véréből való vér. Ó az ily politikai orvosoknál sokkal többre becsüli azon hivatászerű orvosokat, kik a nemzet virága egészségének megtartásában fáradoznak, s ezek közt a legkiemelkedőbbre, ki orvosi képességeinek oly fényes tanujelét adta, hogy még halottaiból is feltámasztott egy közhasznú intézményt: a dalárdát, Dr. Szabó Samura emeli poharat.

Szóltak még Papp László és Molnár József, előbbi a kaszinó, utóbbi pedig a kaszinó és polg. kör elnökeiért írtve poharat. Mindkét beszéd, de kivált az utóbbi magas szárnyalású, és valódi szónoki lendülettel előadott felköszöntő zajos tetszést keltett.

A beszédek közti szüneteket a dalárda remek dalai töltötték be. Az egyesület, Wagensommer János, érdemes karnagyának vezetése alatt ismét tanúbizonyságot tett arról, hogy diadallal halad előre!

Hirek és vegyesek.

Hevesy Bertalant, megyénk eme kiváló vezérégyéniségét, a nemrég megüresedett hódásági kerület képviselői mandátumának elvállalására szólították fel. Melegen óhajánók, hogy a jelöltséget ezen jelesünk, ki életét még mindig komoly tanulmányozásnak és munkásságnak szenteli, elfogadja, s ezzel ismét az activ politika terére lépjen

Szentiványi Árpád, a kövi-i kerület országgy. képviselője, a nemzeti párt alelnöke, a múlt héten nagyszabású beszédet tartott a képviselőházban. A kormány eljárását éles bonyolítás alá vette ugyan, azonban az egyházi politikai reformok mellett foglal állást, kívánván, hogy a kormány azokra vonatkozó javaslatait még a nyár folyamán előterjeszse.

Kinevezés. Dr. Marikovszky Istvánt, a gömörmegei kórház másodorvosát megyénk főispánja f. hó 7-én a rimaszombati járás orvosává nevezte ki. Az általános rokonszenvenek örvendő képzett fiatal orvos ezen előléptetéséhez tiszta szívből gratulálunk.

Áthelyezés. Mint sajnálattal értesülünk, a helybeli osztálymérnökségnek egyik rokonszenves hivatalnokai: Szabó Jakab mérnök, itteni állomásáról a kolozsvári osztálymérnökség területére helyeztetett át. Városunk társadalmi a távozóban és családjában közbecsülésnek örvendő tagjait veszíti el. Isten hozza őket vissza körünkre.

Egyházi látogatás. A gezezfalvi ág. ev. egyházat az egyházi számadások megvizsgálása céljából f. hó 6-án Szmi Gábor egyházfelügyelő meglátogatta.

Batta György simoni i ev. ref. lelkész a márczius 15-iki nagy nemzeti ünnep alkalmából magas szárnyalású hazafias ünnepi beszédet írt, melynek egy részét mai vezércikkünk tartalmazza. A beszéd teljes szövege esinos füzet alakjában nyomtatásban is megjelent, s az annak elírásításából befolyó jövedelmet a kitünő szerző a simoni i ev. ref. egyház részére beszerzendő orgona költségeire ajánlotta fel, összekötvén ekként a hazafias érzelmei

ápolását és fejlesztését a legszebb-közhasznú célok egyikeként előmozdításával.

A Gömörmegei magyar közművelődési egyesület ez évi rendes közgyűlését Rimaszombatan, a vármegyeház nagy termében, f. hó márczius 20-án d. u. 1/3 órakor tartja meg, melyre az egyesület elnöke, Török Bálint az egyesület tagjait és az érdeklődő közönséget ez uton is meghívja.

A Gömörvármegyei általános tanító egyesület által a községi és felekezeti tanítók fizetésének rendezése tárgyában a képviselőházhoz intézett, és Fáty Gyula orsz. képviselőnk által benyújtott kérvényét a ház elnöke a f. hó 7-iki ülésben mutatta be a „képviselőháznak, mely” azt tárgyalás és jelentéstétel végett a ház közoktatásügyi bizottságához utasította.

A fülek-misko'czi vasutvonal, hála illetékes köreink fáradozásainak, elvégre mégis elsőrangú pályává alakították át, úgy, hogy rajta gyorsvonatok is fognak közlekedni. Likács kereskedelmi miniszter a képviselőháznak f. hó 7-én tartott ülésén terjesztette elő az ide vonatkozó törvényjavaslatot, kiemelvén, hogy a pálya és állomások átalakításának mintegy 260.000 frtra rugó költségei a m. kir. államvasutak múlt évi jövedelem-többletéből nyerne fedezetet.

Esiküvő. Hertsko Zsigmond, a helybeli Hertsko Bertalan cég üzletvezetője f. hó 12-én tartotta esküvőjét Losonezon Róth Ida kisasszonnyal, Hertsko Bertalan losonezi ékszerész kedves unokahúgával. Gratulálunk!

Furcsa halálkodás. A helybeli kir. törvényszék mint büntető bíróság egyik nyilvános ülésén történt az eset. B. Gy. forgácsfalvi lakos előtt hirdette ki a törvényszék a felsőbb bíróság ítéletét, a mely vádlottra nézve az elsőnél határozottan kedvezőbb volt, mert az ellene emelt vád és következményei alól felmentette. Meg is örült ennek a jó tót atyafi s illemtadón meg akarta köszönni. Hangzott pedig köszönete ekképen: „Nagyon szépen köszönöm. Adjon az isten a nagyságos uraknak örök üdvösséget a más világon!”

Betörés. Weisz Károly főtéri üzletét f. hó 11-én éjjel ismeretlen tettesek feltörték, s mintegy 150 frt értékű készpénzt és értékpapírokat loptak el. A betörők kilétét mind-egyedig nem sikerült kipuhatolni.

Garázda köteles. Egy helybeli köteles a legutóbbi tiszolezi vásár alkalmával kellelénél jobban hódolván a „szedjük tiszoleziak!” közismeretű jelszavának szives házigazdájánál olyan zenebonát csinált, hogy a házigazda kénytelen volt garázda vendégét a tiszolezi városháza vendégszeretetére bízni. Itt egy napi elzárás útján tanulta meg, hogy mire köteles a — köteles.

Sorozás. Városunkban az ez évi főszorozás tegnap vette kezdetét. E napon a rimaszombati járás első korosztályából 264 hadköteles került megvizsgálás alá.

Nagy tűz pusztított Dobsinán a f. hó 11-éről 12-ére menő éjjelen, mikor is az ottani nagy gőzfűrésztelap eddigelő ismeretlen okból kigyulladt és daczára a tűzoltóság és a munkásszemélyzet óriási erőfeszítésének, teljesen porrá égett. A tűzvész — fájdalom — emberáldozatot is követelt, a mennyiben három munkás a rohamosan terjedő pusztító elem elől nem menekülhetvén, a rombadőlt telepen lelta halálát. Megszenesedett holttesteiket a romok alól huzták ki. A kár igen jelentékeny, annak egyrésze azonban, a telep biztosítva lévén, megtérül.

Csőd. Diekmann Armin, helybeli be nem jegyzett kereskedő ellen, kinek tüzlete két évtizedet meghaladó idő óta állott fenn, a helybeli kir. törvényszék f. hó 13-án a nevezettnek saját kérelmére elrendelte a esőndnyitást. Tömeggondnokká Dr. Rákossy Gyula, helyettes tömeggondnokká Dr. Cziner Miksa helybeli ügyvédek nevezettek ki. A fizetésképtelenségnél főleg a budapesti és bécsi piacok érdekeltek. A passzívák összege 70—80000 frtra rug, melylyel szemben részint árúkból, részint követelésekből álló 30—35000 frtnyi essekővő vagyon áll. A vagyombukott bíróságon kívüli egyszégre törekszik.

Műkedvelői előadás. Nagy-Röczen, 1893. évi márczius hó 24-én a polgári iskola javára az ottani műkedvelők színj előadást rendeznek. Színre kerül „Az apóok.” Gabányi Árpád vígjátéka. A szereposztás a következő: Bogvai Farkas; Perjessy László; Pál, Farkas, fia; Halasi Kálmán, Kocsis Samu; Felvinczi Eduárd; Dedinszky Gyula; Laura, Margit, leányai; Papszász Mariska, Mihalik Margit; Juliska; Heinecz Gizella; Zab Feri; Nagy Lajos. Dr. Gáti Elek; Hajcsi Sándor. Erzsi szobaleány; Stefanecok Adél. Antal inas; Kovács Akos. Az előadás kezdete 7 és fél órakor. Előadás után táncestély lesz. Helyárak: Körszék 1 frt 50 kr. — Zártszék 1 frt. — Földszinti ülőhely 60 kr. — Állóhely 50 kr. — Karzati zártszék 1 frt — Karzati ülőhely 60 kr. — Karzati állóhely 20 kr. — Estélyre bemeneti-jegy 50 kr. Jegyek előre válthatók Dedinszky Gy. gyógyszerárában. Szállítás, előfogatok s jegyek biztosításáról az elnökség készséggel gondoskodik

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.
Főmunkatárs. S. SZABÓ JÓZSEF.

Magán-hirdetések.

Kamatláb-leszállítás.

A „Rimaszombati Takarékpénztár” a mai naptól fogva betételőket csak a következő kamatlábak mellett fogad el, és pedig:

Allandó (a betét napjától egy évig fel nem mondható) betéteket 4 0/0.
Bármikor felmondható betéteket 3 1/2 0/0.
Bármikor azonnal visszafizetendő betéteket 2 1/2 0/0.
Ezen kamatlábakon kívül azonban az intézet fizeti a törvényszerű tőke-kamat adót.

Az intézetnél most elhelyezve lévő betételőket után a fent jelzett kamatlábak szerinti kamatok 1893. július 1-től fogva fognak számíttatni.

Viszont a kölcsönügyleteknél ugyancsak 1893. július 1-től kezdődőleg következő kamatlábak állapítottak meg:
Jelzálogilag biztosított kölcsönök után 6 1/2 0/0.
Váltak után 7 0/0.
Marokzalogok után 7 1/2 0/0.
Rimaszombat, 1893. márczius hó 8.

Az igazgatóság.

Csatornázás és vízvezeték.

Mióta Magyarország belügyeinek élére a tettvágyú és ambícióval, — valamint nem csekély tehetséggel és erélyvel bíró Hieronymi állott, kezd az országban népszerű témává fejlődni a közegészség kérdése.

Hazai orvosaink bizalommal és reménnyel néznek a jövő felé, szóval az általános desperatio kezd eltűnedezni.

Alig hiszi el a nagy közönség a fényes eredményt, mit a derék miniszter már is kivivott az ország fővárosát rémitgető choleraival szemben.

Naponként millióra becsülik a kárt, mit a cholera-járvány Budapest kereskedelmi forgalmában okozott, s ime február hó 7-től már egyetlen egy cholera eset sem fordult elő, és a nevezett hó 26-tól kezdve Budapest járvány-kórháza — hála a Gondviselésnek! — üresen áll.

És mi által érte el ezen pénzürtékben ki nem fejezhető fényes eredményt a belügyek vezetője? — Az által, hogy a közegészség szakférfiai által felmutatott betegségek okokat — pénzálldozatot s fáradságot nem kímélve — gyökeresen és azonnal eltávolította. Ki lett mutatva ugyanis, hogy a Margithid környékén épült szűrő-kutak egyikike meg van fertőzve cholera-csírok által, s így a rosz ivóvíz oka a járványnak.

Ma már Budapest összes lakossága tökéletesen tiszta szűrt vizet iszik s e tényből magyarázzák a cholera gyökeres kiirtását. A miniszter azonban tovább megy, s a sok évekig vajdó végleges vizmű Budapest részére már ez év júniusára teljesen szolgálatra készen fog állani s így a nyár és őszi idejére is biztosítva lesz a főváros a tiszta és egészséges ivóvíz felől.

A felhozott példa és a sok éveken át gyűjtött tapasztalat kétségtelen bizonyossá tették, hogy oly városokban, melyekben az ivóvíz tisztasága megzavarva nem lesz, s hol a talajtisztítás rendszeresen műveltetik, súlyos járványok alig fordulnak elő. Példát mutatnak erre a múlt évről Berlin és Páris városok, hová a cholera nem egy ízben hurczolták be — s bár a kereskedelem semmiben meg nem zavartatott, — mégis teljes sikerrel védekeztek a gyilkos járvány ellen.

De a leghatalmasabb példa maga Anglia, mely ország állandó contactust tart fenn a cholera hazájával az Indiakkal, s bár e század elején ott több ízben is volt járvány, mégis mióta közegészségügyét mintaszerűen rendezte, azóta évek hossza sora óta sohasem volt ott járvány.

Hazánkban a közegészség ügyének felkarolása most már alaposan remélhető. A belügyminiszter a parlament előtt határozott ígéretet tett nemcsak a közegészségügyi adminisztráció rendezésére, de azt is kijelenté, hogy *Magyarország összes városait kötelezni fogja, záros határ idő alatt vízvezeték és csatornázást építésére.*

Tehát oda fogunk jutni, hogy városunk sem térhet ki ezután e fontos egészségügyi követel-

mény elől, s létesíteni fogja Rimaszombat csatornázását és a vízvezetékét

Ha manapság városunkban sétát teszünk, a szenny és mocok oly fertelmes látványa tárul elénk, hogy a majdnem mindenütt érezhető bűz azt a hiedelmet okozza bennünk, mintha Páris kloakaiban járnánk. És tényleg ez a valóság; városunk a tavasz idején nem egyéb, mint egy *kloaka a földszinten*; mert az egész télen át kiöntözött moslék és hulladékok az olvadás által nyilvánvalóvá lesznek téve, s a város részére a köztisztaság céljából megszavazott pénz- és munkakerőnek sok hetekig tartó munkát ad, míg kitisztítja egy a hogy utcáinkat a szennyről. A beltelek kitisztítása aztán csak a teljes kitavaszodás után történik, már t. i. ott, a hol egyáltalán erre gondolkodnak; de tényleg a legtöbb beltelek állandó rothadó trágyafészkek. És hozhatunk rendészeti és köztisztasági szabály-rendeletet akármenynyit, nem ér az fakovárt se mindaddig, míg mindenkinek közvetlen közelben nem mutathatunk fel oly helyet, hová a folyékony hulladéknemű kiöntessék, s honnan az a talaj további fertőztetése nélkül magától tova folyjék. *A csatornázás minálunk égető szükséglet*, ez oly világos igazság, hogy több szót vesztegetni bizonyítgatására teljesen fölösleges.

De hát van a városban két helyen is csatorna és az csak büzt gerjesztő patkánytanya s azonkívül folytonos javítgatásra szorul. Igazság ez, tapasztalom magam is, de egy elhibázott, rosszul épült csatornával ne bizonyítgassuk azt, hogy a csatornázás intézménye fölösleges és haszontalan, mert a csatornázás csak úgy felel meg céljának ha

- 1) az egész városra kiépítettik,
- 2) ha kellő szakértelem mellett, tervszerű kivétel nélkül a város legmagasabb pontja felől a város legalantibb helyén vezetetik be a folyóba; szóval, ha a csatornaépítmény kellő eséssel bír;
- 3) ha a csatornatisztítást az abba bevezetett bőséges vizár folytonosan és tökéletesen véghez viszi

Városunk oly szerencsés geográfiai helyen épült, hogy a város talaját egy lassanként emelkedő lejtő képezi, mely a Rima folyó bal partjától északkeleti irányban emelkedik felfelé. Szerencsés továbbá városunk abban is, hogy környékén oly bőséges forrásokkal rendelkezik, melyeknek idevezetése által nemcsak ivóvíznek nyernénk alkalmas hegyi forrásvizet, de ezt oly bőséggel is nyerhetnénk, hogy az építendő csatornák kitisztítására is teljesen elégséges volna. A közeli Felső-Pokorágy határa gazdag víztartalommal bír; a források itt lépten-nyomon bugyognak elő s patakokat képeznek. Ezen vizek mind alkalmasok lennének arra, hogy városunkat egészséges ivóvízzel lássák el. Innen kellene a vizet csöveken át városunkba bevezetni, mely itt olyan nyomással is bírna, hogy közterünkön

vagy közterünkben diszes szökőkutak készítése is alkalmazható lenne, eltekintve azon közhasznótól, mit utcáinknak, kerteinknek nyaranta könnyű öntözhetőse által szolgáltatna.

Megoldható azonban e kérdés külön-külön is, mert a Cserencsény felől — a régi felső kalló helyétől — bevezetendő Rimaág is végezhetné a csatornázást vízzel való ellátását.

E soroknak célja tehát újabb is reá mutatni ama fontos közegészségügyi szükségletre, melynek megvalósítása városunk jelen nemzedékének elengedhetetlen feladata; célja továbbá felhívni városunk képviselőtestületét, hogy ime elérkezett a tizenkettedik óra és ecelekedni kell, mert ha az ország haladni indult, mi is vele fogunk haladni, még ha nem akarnánk is; de legfőbb célja volt e soroknak meggyőzni lakosainkat, hogy az egészséget nem adják ingyen, hogy erre áldozni kell, mert csak így biztosíthatjuk utódainknak, s ezzel nemzetünknek jövő életét.

J.

Nagy napok.

(A közm. egyesület díjával kintüntetett felolvasás)

Az idő halad előre, egyik év a másik után tűnik el a semmiségbe, a honnét soha vissza nem tér; de eseményei fönnmaradnak, élnek mindörökké.

Egy fél százada, hogy fölviradt a nagy nap, mely aranybetűkkel fog ragyogni a magyar történelem lapjain; egy fél százada, hogy ama dicső napon a szabadság hajnala kezdett derengeni hazánk egén, midőn a nemzet összetörte bilincseit, midőn fiai fölbredtek kóros álmukból s új életre kelve kimondták a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget.

Edes szép hazám! mindnyájunknak dicső anyja fogsz-e még megérni oly szép, oly nagy időt, látni fogod-e még oly szabadoknak, oly egyenlőknek, oly testvéreknek fiaidat, mint ama napokon, midőn a történelem muzsája arany sugarakkal írta fel a népek egére: 1848—49.

Elszállok, elborongok lelkenek szárnyain a múltba, ama szép idő körébe, melyről a könyvek oly sokat beszélnek, melyről a költő oly szépen dalol.

És föltáru! szemem előtt minden, mintha most kezdődne az a szép idő. Itt vannak a kiket rég a sír hűs földje takar, itt vannak mind, a kik akkor éltek.

Ni, ez a lát, ez a lelkesedés, ez a kító öröm s ez a néptömeg, mintha egy ember volna, úgy örül, úgy hevül, úgy riog. . . Mit néz, mit olvas, mit szaggat le a falakról s mit lenget ujjongva a szélben? Mi az?

— A tizenkét pontu petíció talán?

— Igen az. Legyen sajtószabadság, független felelős magyar miniszterium, nemzeti hadsereg, törvény előtti egyenlőség, és legyen béke, szabadság, egyetértés.

— Igen, béke, szabadság, egyetértés!

— De hova siet az az ujjongó tömeg?

— A szabad eszmék szülő helyére, a Fillinger kávéházba.

— Menjünk velük!

— Vasvári, Petöfi, Jókai, Egressy, Irinyi már mind itt vannak. Jókai beszél, mily lelkesen, mily lángolón.

— Testvéreim! haladunk, boldogulunk kell, legyen béke, szabadság, egyetértés!

— Most olvassa a tizenkét pontu petíciót. . . És ezen jogokat követelni tartozik a nemzet, bízza önérejében s az igaz ügy istenében!

— De mily csend lett egyezzerre. Ni, egy villogó szemű, lángoló arcú férfiú lépett az emelvényre, kezét esküre tartja ég felé és elkezd dörögni ajkán a nemzeti dal: a Talpra magyar!

A szállodák és villák pazar változatosságu tömkelege mögött emelkednek a Jura kopasz és az Alpések mindig hóval fedett csucsi; szemben a genfi tó vizeinek kéklő fodrain túl Savoya fehérlő bércei. S míg e havasvilág gletscher és firn-mezői: az örök enyészeti symboluma megfélemlíti a mi parányiságunkat; jól esik lélkünknek, hogy im itt a kora tavasz ibolyája, a Rhododendron szép zöldje, a havasi nefejeles, a poetikus nárcisz oly időben, a midőn a magyar föld lakója ugyan megunt bundájával még mindig barátkozni kénytelen.

Lord Byron egykori tartózkodásának helye: Chillon történelmileg nevezetes kastélyával közvetlen a genfi tó vizénél, „Manfréd” és Childe Harold” halhatatlan műveinek szülőhelye. A telep tulsó pontján: Lausanne-t ha más nem, ugy Gibbon munkája a rómaiakról tette volna hírhedtté. Gent városa területén „gondolkodtak” Voltaire és J. J. Rousseau. E nagy „gondolkodó”-k világhírű munkái mellett a remek uti leírások mind azt bizonyítják, hogy a Mont Blanc ra tervezett elsőrendű kirándulásoktól kezdve Territet-Glion fogaskerekű kis hegyi pályájáig a legváltozatosabb élvezeteket nyújtó excursiók színhelye: Genf Lausanne-Villeneuve környéke egészen a Tessini alpokig. A „Jura-Simplon-i” vasut állomásain ingyen osztogatják a francia Svájc botartalmu és jó illusztrációkkal ellátott „Guide”-jeit, ez a kis utbaigazító munka csak igazolja a mondat: „Petite comme elle l'est, la Suisse Française est cependant une des contrées les plus importantes de l'Europe par sa position géographique.”

Innen a Chamonix völgyébe, Aix-les-Bains-be, Chambéry vagy Lausanne felől a Jura-Simplon vagy épen a Rivierára tett kirándulások a turista élet ezeregy éjszakája!

A Rhône völgyének homlokán: Villeneuve, híres bor hazája, hol a Rhône sietve fut a Lac Léman habjai közé, mintha restellené tisztátalanságát, megfürdik annak a medencéjében és folytatja útját a Provence „daltelt” mezői felé; — Reclus tollára volt valóban érdemes.

Ne is küzdjön a gyenge toll szép emlékeim leírásával, a melyek minduntalan megújulnak lellem világában, valahányszor Lausanne, Vevey, Territet, Clarens, Montreux és Villeneuve electricus vasutján váltott, ma már naivul őrzött apró billet-jeit veszem a kezembe.

A British Museum-ról irt jegyzeteim mellett ép oly kegyelettel őrzöm e hitvány kis cédulákat, akár Paris-Versailles fotográfiái között a Louvre — ételapját.

Dr. Richter Aladár.

T Á R C Z A.

Sárguló levelek. . . .

Sárguló levelek bólogató galyon
Hulljatok le szépen, hogy egy se maradjon
Levele a fának;
Ugy is nyugodni tér, álma hossza lészen,
Majd jó a kikelet s nyájas ébredésen
Lombja lesz az ágnak.

Hulljatok le szépen sárguló levelek,
Kedveseim sirját befedem veletek
Szélid fájdalommal.
Örömtelen, rideg lent a sír magánya,
Csak a kegyelet hint meleg fényt reája
Megújuló gonddal.

Minden év meghozza napját az időnek,
Mikor fájó lelkeim veletek beszélget,
Nem törődve mással;
Elmondjátok nekem; jó-e lent pihenni,
Vagy jobb az életnek nagy keresztjét vinni
Roskadozó vállal.

Letarlott virági az élet kertjének,
Drága kedvesei az én bus éltemnek
Nyugodjatok békén;
Sirotokra hozom kiesi koszorúmat,
Könnyem főröszöttö szálanként azokat
Fájdalmamtól égven.

Én édes Istenem, de meglátogattál!
Szerető szívemre nagy bánatot raktál,
Sulyosat, nehezét;
Hordozom békével. Aldom jószágodat,
Zugolódo szóra nem nyitom ajkamat,
Hiszen kegyelmedet!

Territet és környéke.

Visszaemlékezéseim a genfi tó svajci partvidékéről: Genf, Lausanne, Vevey, Clarens, Montreux, Territet-Glion, Veytaux-Chillon és Villeneuve.

Az activ politika hivatott és hivatlan tényezői és azok, akik az ember kedélyvilágának rejtelmeit kutatva

egy-némely megfajthetetlennek látszó lelki tüneményt a „szenedés” forrásából vélnék kimagyarázhatni; figyelemeket a genfi tó partjainak egy kies pontjára fordítják. Rövid pár óra alatt bejárta a világ lapjait az a hír, hogy koronás fők, a királyné és király találkozó helye: Territet. Ismert név, széles e földön az üdülni vágyó közönség elite-je előtt. Territet és környező tájéka a világ paradicsomának Svájc örök-bő fedett bércei között felejtett darabja!

Közönségesen ismert dolog, hogy Svájc a hotelek hazája és e tekintetben is Lausanne Lucerne-nek, a Rigi és a Pilátus obligát látogatói megszálló-helyének ma-holnap méltó versenytársa. A Vierwaldstätti tó környéke az év nagyrészn át tartó rideg klmájával számúzi a hotelek zajos életét és ép ez oknál fogva áldottabb a vidék, a melyről szólunk és a melynek éghajlata nem szól a tél szigora mellett.

Alig tíz év varázs-munkája mindaz, a mit az emberiség ama boldogabb töredéke itt a partvidék 30 kilométer hosszú vonalán: Lausanne-tól Villeneuve-ig élvezhet. Vaud kanton és a confederatio jurisdiktiójának székhelyén, Lausanne-tól kezdve: Lutry, Cully, Rivaz, Vevey, Tour de Peüz, Buriex, Clarens, Montreux, Territet-Glion, Veytaux-Chillon, Villeneuve, (Roche, Aigle, Ollon-St. Triphon és Bex) e klimatikus gyógytelepek mind megannyi magvai; mit egy gyöngy sor vonulnak végig a Lac Léman partjain. Egyik-másik össze is olvadt egymással és legfeljebb a vasuti indóház, a kikötő, vagy a község temploma hirdeti, hogy Montreux-ből ime Clarens-ba jutottunk

Ez a telep egyetlen a maga nemében. Alig néhány év előtt utszéli koresma, a melynek gazdája pár sou-ért palinkát és élelmiszert árult a Vevey s a Rhône völgyébe igyekvő fuvarosok számára; majd egy szerencsés gondolat és a koresmáros: Chessex igénytelen koresmáját klimatikus gyógyhelylyé alakítja. Ma többszörös milliomos és a koresma helyén Territet-ben ott a hotelek non plus ultrája, a három Grand Hôtel közel harmadfélszáz kényelmes lakosztálylyal. Ezeken kívül számos kisebb-nagyobb szálloda, a 18 000 □ méter területen pompa és fény mindenhol.

A turista-világ európai albumának első lapjain szerepel: Montreux és Territet. Ködös hazájából itt sereglik össze az angol; kedves kiránduló helye a bajoroknak és még a Provence francziája is örvend, ha Territet-Glion terrasse-áról elmerenghet a „Dent du Midi” fenséges ormáin.

Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés választok!
A magyarok istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

És döng az eskü: A magyarok istenére esküszünk,
esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Esküszik mindenki a nemzet dalnokával együtt fölemelt kezekkel.

Ki, ki a szabadba, ez a lekesülés, ez a láz a keblét szétrepesztí, ki a szabad ég alá, szentelje meg Isten ez esküvést.

— Előre a lobogókkal, hadd lássa a zsarnokság, hogy számlálva vannak napjai. Előre az egyetemre, ott vár ránk az ifjuság.

— Eljen a haza! Eljen a szabadság, egyenlőség és testvériség.

— Így, így esatlakozzatok hozzánk, hadd lássa a világ, hogy az ifjuság vette kezébe hazánk szent ügyét, a szabadságot.

— És most halljuk újra a 12 pontu petitiót, halljuk a Talpra magyart!

— A magyarok istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk.

— Nem kell censura, félre vele! Eljen a szabad sajtó!

— Ki kell nyomtatni a petitiót s a nemzeti dalt, ki kell nyomtatni censura nélkül, mint a szabad sajtó első terméket. A nép szava, isten szava.

— Előre Landerer és Heckenasthoz. Fel kell szólítani őket a nép nevében, hogy nyomassák ki a petitiót s a Talpra magyart.

— Mig készen lesznek vele, halljuk a népvézeleket, Vasvárit, Petőfit, Jókait.

— Halljuk, halljuk!

— Igen, polgártársak, ez a nemzet szabad volt már ezer év előtt, szabadnak kell lennie most is. Ha elvették a nemzetnek azt az ősi hírnevét a tyrannok, itt az ideje, hogy visszazerezzük. Békákat vertek az ország lábaira, de mi összetörtük e bilineseket; a nép szabad újra, hogy lesujtsa a vakmerőt, ki e gyalázatot elkövette rajta. A nép kelt föl, s ha forni kezd a vére, szörnyű a nép! Visszaszereltük elvesztet kincsünket, visszazereztük s meg fogjuk tartani a félvilág ellenében is, hisz velünk van az Isten, a szabadság hatalmas Istene! Eljen a szabadság, éljen az egyenlőség, éljen a testvériség!

— Eljen! . . . éljen! . . .

— De ott van Irinyi, kezében egy papírlappal, a szabadsajtó első szülöttével. Hogy döng az éljen, hogy riong a nép.

— Halljuk Irinyit!

— Halljuk, halljuk!

— Ime! itt van a sajtószabadságnak első példánya, a nép hatalmának első műve. Itt van ezer és ezer, gyönyörködjék a nap a sajtószabadság első szülöttében.

— Az ég kereszteri meg őket, az ég, hol isten lakik. Úgy, úgy! boesásd a földre esődet, öntsd keresztvizedet az új szülöttekre.

— Ide, ide szívünk föl a szabadság e teremtményével. Itt van az elveszett drága kincs. Eljen a szabadság, éljen a haza!

— Be kell zárni az üzleteket, ott kell hagyni a házakat, esatlakozzék mindenki hozzánk, a trikolor alá, menjünk a városházára, a népgyűlésbe.

— Így! Irja alá a polgármester a 12 pontu petitiót, lássa el a város pecsétjével, s mutassa meg a népnek.

— Eljen! . . . éljen a szabad sajtó, éljen a haza!

— Budára megyünk, a helytartó-tanács palotájába, hogy törölje el a censurát.

— Föl az ő Buda várába, mely Mátyás óta ilyen dicső napot nem látott. Föl Magyarország védbástyájára, hazánk szívébe.

— Törölje el a helytartó-tanács a censurát, törölje el, a nép kívánja s a nép akarata szent. Ne késsék, ne habozzék egy pereszeg sem.

— Világítsátok ki Budapest házait, gyujtsatok fényt benne a szabadság tüze mellé. El van törölve a censura, össze van törve a szabad sajtó bilinese. — Világítsátok ki házaitokat, őrizzék fénytengerben a város, kezünkben van a sajtószabadság.

— És most el a börönbe, szabadítsuk ki azokat, a kiket szabad gondolkozásunk miatt tömlőzbe vetett a zsarnokság, szabadítsuk ki a nép könyve íróját, Tancsics Mihályt.

— Ni, nem tud szólni, nem akarja hinni, hogy szabad és nem fogoly többé. Igen, — igen, szabad, mint a nemzet. Képezzük diadalmenetet körülötte, a nép kiszabadított írója köré s úgy vigyük Pestre a városi tanácsba.

— Most pedig el a nemzeti színházba, a Bánk-bánt adják a népnek, a szabad népnek

— A színészek is kokárdával vannak disztve, a háromszinnel, melyhez a nemzet minden vészben, viharban hű maradt.

— Óh hogy gyujt ez a Rákóczy, a dicső szabadsághősnek a dallama, hogy zeng, hogy döng az induló. Az embernek a vére forr a lelkesüléstől.

— Eljen a szabad sajtó, éljen a haza!

— Halljuk a Talpra magyart!

— Halljuk! halljuk!

— Szavalja el Egressy.

... A magyar név megint szép lesz,
Mélto régi nagy hírehez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot.
A magyarok istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

— Lemossuk a gyalázatot. A magyarok istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

* * *

És szállok és borongok tovább lelkemnek szárnyain, ama szép idő körében, melyről a könyvek oly sokat beszélnek, melyről a költő oly szépen dalol. Midőn gyermek, ifju, férfi, agg fegyvert ragadott, hogy megvédje szabadságát és megvédje hazáját, melyet a zsarnoki önkény a zsoldosok százazeivel akart összetipratni.

És föltárl elöttem minden, föltárl elöttem az a dicső küzdelem, melyben a honvéd bámulatra ragadta a világot.

Itt áll már csatarendben a sereg. De hiszen ezek nem útközetre készülnék, ezek mulatságra mennek. Öröm, vidámság, lelkesülés az arcukon, tűz a szemükben. Hye a honvéd. Nos még a nap is feléjünk fordul, hogy megcsudálja e sereget s biborral vonja be őket, hogy még szebbek, esillogóbbak legyenek.

Most vágat el a tábornok, mint egy hadisten a hadsorok előtt, beszélni akar.

— Katonák! . . . Fiaim! . . .

De mi az? Az ellenség veri a riadót, most pedig egy, kettő, három, négy, öt villanás . . . megdördültek az ágyuk.

— Katonák! . . . Fiaim! . . . Előre!

Most tekintis le nap az égről és nézd ezt a rohamot. A föld dübörög lábaik alatt, az ágyugolyók utcákat vágnak köztük, de őket nem tartóztatja föl semmi.

— Előre! . . . Előre! . . .

Ah az irtózatos kartács és golyótűz. Hogy bömölnek azok az érezsörnyetegek, de nem tartják föl még sem ezt a rohanó, daemioni hadat.

Ez a félkör, ez az aczélgöyörű meghajlik, de nem török meg soha; nincs előle menekülés, agyon fogja szoritani ellenét.

Ni, ezek kaszákkal rohannak előre, hogy útegeket foglaljanak el. Jobb kezükben a kasza, a ballal arcukat takarják, hogy ne lássák elesett bajtársaikat, apa fiát, testvér testvérét, barát barátját, hogy ne lássák a halál angyalát, mely oly szörnyű sorokat vág közöttük.

De itt rohannak elő a veres sippkások. Ezek már nem takarják el arcukat, fölemelt főt a lelkesedéstől mámoros arccal rohannak előre. Nincs hatalom, mely őket föltartóztatassa. Olyanok, mint azok a mythosi hősök, a kik még az Olympust is megrohanták, a kik még az istennel is harcra keltek. Oh ez a roham irtóztatóan szép! Ide nézz Európa.

— Előre! . . . Előre! . . . Eljen a haza! . . .

Haldokolva bukik le a veres sippkás, de mosoly ül ajkán, szeme a távolba mereng; ott . . . ott . . . ott lobog büszkén a villámlás, füst és dörgés között a trikolor, ott hangzik a földrengő diadalkiáltás. Szeme tűzben ég, arca lángol, a lelkesedés mámorosa mosolyra készíti ajkát, még egyszer a távolba néz, a lobogóra, mely már a sáncok tetején leng, ott . . . ott, a hol az a mindent elnyelő éljen kiáltás döng, a lelkesedéstől ittasult hangon kiáltja ő is még egyszer;

— Eljen a haza! . . . És elbukik.

* * *

És szállok és borongok megint tovább lelkemnek szárnyain ama gyász idő körébe, melyről a könyvek oly sokat beszélnek, melyről a költő oly fájón dalol.

És föltárl szemeim előtt minden, föltárlnak ama vészes, gyásznapok, midőn ismét békákat raktak a nemzet lábaira s bilinesbe verték kezeit.

Látom, hogy kezd elborulni a napfényes ég, hazánk ege, hogy gomolyognak rajta sötét, vészterhes felhők, a melyeken nem tör át esillagfény, napsugár.

Látom, mint teszi le a nemzet a fegyvert kezéből, a melylyel rettegésbe ejtette ellenét, de a melylyel most nem tud küzleni, mert elhagyta Istene.

Látom sirni a katonát, a honvédet dühében, fájalmában, keserűségében, hogy a miért annyi vért ontott, az láb alá van tiporva. Látom mint töri össze kardját s vágja a porba, szörnyű átkot mondva arra, a ki e sorsra juttatá. És látom, hogy ragadja meg pisztolyát, mert hazája elbukását nem éli túl.

Itt vonulnak el előttem a zsarnoki önkény százazrei, hogy meglakoltassák e mindenki által elhagyott, letiprott nemzetet, mert védeni merte hősileg legdrágább kincsét, a szabadságot.

Látom mint hagyják el a hazát leghűbb fiai, mert nem tudják védeni többé; látom mint távoznak el szívükben hordva a bánatot, a kétségbeesést, mely úgy rágódik lelkükön, mint a féreg az életerős tölgy gyökerén.

Én Istenem!

És látom mint gázol a zsarnokság a nemzet elbukott testén. Látom, hogy tipor mindent láb alá, a mi szép, a mi nagy, a mi dicső, a mi szent. Látom, mint állítja fel a vérpádot, a bitót, hogy ily gyalázatos módon vesztse el a nőöket, a kik küzdöttek hazájukért, szabadságukért. Látom, hogy készíti a vérfürdőt ama nemzetnek, a mely most elbukva fekszik előtte s a mely oly nagy, oly magasztos ezölkért küzdött

Ne! . . . ne! . . . ne lássam tovább e szörnyű látományt! Repüljünk lelkem innét el, messze . . . messze . . . ismét ama szép idők körébe, melyről a könyvek oly sokat beszélnek, melyről a költő oly szépen dalol . . .

Korsós Zoltán.

Hivatalos közlemények.

839 sz. **Hirdetmény.**

A tagosítás alapján készített új kataszteri telekkönyv és egyéni birtok iv, a nagymeltságu m. kir. pénzügyminiszterium által felülvizsgáltván, jóváhagyva leküldetett; ezen munkát a földadó kataszter nyilvántartására vonatkozólag 45055/1885. sz. a kiadott utasítás 49. §-a értelmében f. évi márczius hó 10-ikétől április hó 10-ikéig számított 30 napra a városi adóhivatalnál közszemlére kitétetett, miről a birtokosok azon figyelmzetéssel értesítetnek, hogy birtokaiknak netaláni sérelmes telekkönyvi felvétele, nevezetesen a birtokbejegyzés helytelensége ellen, ha oly birtok van nevökre írva, melyet az új munkát készítésekor nem bírtak, vagy ha saját birtokuk másnak nevére van írva, vagy egyáltalában ninesen felvéve a földrészek tőfogata, a művelési ág és osztályba sorozás ellen a tűzött határnapig felszólalással élhetnek, arra vonatkozó észrevételeiket az iktató hivatalba írásban beadhatják, szóval előterjeszthetik.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893. évi márczius hó 7-ikén tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Gömör-Kishont t. e. vármegye megyebizottsága által Rimaszombatban, 1893. évi márczius 20-ik és következő napjain tartandó rendes tavaszi közgyűlés

TÁRGYSOROZATA.

1. Alispáni jelentés a vármegyei közigazgatás állapotról.

2. A vármegyei házi pénztár 1892. évi számadása s a számvizsgáló bizottság eljárásáról szóló jegyzőkönyv és a vármegyei pénztárak és különböző alapok 1892. évi számadásainak megvizsgálásáról szóló bizottsági jelentések.

3. Török Bálint vármegyei bizottsági tag indítványa az egyházközpontjai kérdések törvény utjáni rendezése tárgyában, valamint Budapest fő- és szék város törvényhatóságának ugyancz ügyben intézett átirata.

4. A vármegyei bizottság választott tagjai 1893. évi névjegyzékének bemutatása.

5. Belügyminiszteri rendelet az árvapótlások kamatozó letétként a kir. adóhivatal által leendő kezelése tárgyában.

6. Belügyminiszteri rendelet a Rozsnyó város 1893. évi községi költségvetésének helyesbítése iránt.

7. Belügyminiszteri rendelet a gizezi körjegyzőség szervezeti szabályrendeletének módosítása tárgyában.

8. Belügyminiszteri rendelet Bárczi János és Hajnák Józsefné kórházi ápolási költségeinek megtérítése tárgyában.

9. Belügyminiszteri rendelet Pszota Tamásné, János és Mária kórházi költségeinek megtérítése tárgyában.

10. Kereskedelemügyi miniszteri leirat az 1896. évben rendezendő országos kiállítás ügyében

11. Kereskedelemügyi miniszteri leirat Palm Nándor ker. állami állatorvos 91 frt 44 kros számlájának kiegyenlítése tárgyában.

12. Vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet a nemzeti pénztárban kezelt Fáy féle alapítványi összegeknek állami értékpapirokba helyezése tárgyában.

13. A néhai Molnar Viktor-téle 4000 frtos kórházi alapítvány alapító oklevelének bemutatása.

14. A vármegye területén tartózkodó külföldiek nyilvántartásáról alkotandó vármegyei szabályrendelet tervezete s alispáni jelentése.

15. A vármegyei különböző pénztárak időszaki vizsgálatáról szóló alispáni jelentés.

16. A vármegyei számonkérőszék ülésének jegyzőkönyve.

17. Kail Antal Szepesvármegye alispánjának elhunytáról szóló jelentés.

18. Jász-Nagykun-Szolnokmegye közönségének átirata a járványok elleni védekezést szabályozó törvény megalkotása érdekében.

19. Torontálvármegye alispánjának átirata Nagykinda községnek rendezett tanácsu városá történet alakulásáról.

20. Nyitra megyei gazdasági egyesület megkeresése a ragadós tüdőlob miatt kiirtott állatok beelése s kártalanítása körüli eljárás tárgyában intézett feliratának pártolása iránt.

21. Ügyészi jelentés a „Tiszolci társas kör“ alapszabályainak jóváhagyása érdemében.

22. Főszolgabírói előterjesztés Gróf Almásy Arthur szolgabírónak a kihágási és erdei kihágási ügyekben bíráskodási joggal leendő felruházása iránt.

23. Számvevőségi jelentés a Répás község tüzekárosultjai részére kiosztott segély összegekről szóló szolgabírói számadás megvizsgálásáról.

24. Számvevőségi jelentés Rimaszombat város regále kötvényei árának hovaforrásáról szóló számadás megvizsgálásáról.

25. Szolgabírói jelentés Koszák János kórházi gyógyköltségeire vonatkozólag.

26. Süvete községének, a süvete-dereski viczinális ut ügyében 13907. szám alatt hozott I. végzés elleni fellebbezése.

27. Szeleze község kérvénye az osgyán-szelezei utvonallá kiépítése tárgyában.

28. Tiszolci község képviselőtestületének kérvénye az 1890-1892. évi községi számadásoknak elfogadása iránt.

29. Számvevőségi jelentés Baradna község 1890. évi költségvetése és számadása tárgyában.

30. Lang Gusztáv 165 frtos számlája a vm. törvényhatóság részére szállított fertőtlenítő szerekéről.

31. A vármegyei községek költségvetéseinek és számadásainak jóváhagyása érdemében előterjesztett számvevőségi jelentések.

32. Több rendbeli a vármegyei gyógyalapból előlegezett — vagyontalanság okából behajthatatlan kórházi ápolási költségek törlesbe hozatala.

Ezeket kívül még a közgyűlés határnapjáig beérkezendő s közgyűlési elintéztést igénylő egyéb ügyek.

Kelt Rimaszombat, 1893. évi márczius hó 7-én.

Kiadta: Draskovich Gábor, várm. kiadó.

Irodalom.

„A ragály és védekezésünk“ ezimű, immár harmadik kiadásban megjelent füzetet kaptunk ismertetés végett. A mű szerzője megyénk szülötte Dr. Markó László miskolci kedvelt és nagytehetségű orvos, ki tárgyával, a mű tanúsága szerint, behatóan és sok szakavatottsággal foglalkozott. Utóbbi időben a kolera-veszély alkalmából több hasonló orvosi munka és laikusoknak szánt egészségügyi útmutató látott napvilágot, azonban egyik sem emelkedett arra a magas színvonalra, melyen a dr. Markó László jelen műve áll. A ragályozást a maga egészében felölelve, behatóan, tisztán, világos, könnyen érthető irálylyal tárgyalja annak fejlődését, különös sulyt helyezve a kolera, de kiterjeszkedik a többi fertőző kórokra is. Majd kimerítően fejtegeti külön fejezetekben a kolera és egyéb fertőző kórokra a védekezés módozatait; a fertőtlenítés, életmódot, betegápolást körülményesen ismerteti. Végül e pusztító kórokkal szemben a hatóságok és a társadalom nagyfotosságu feladatát írja körül. Előbbieknek a helyesen keresztülvitt esatornázást és jó vízvezetést; a szemét gondos eltávolítását, betegülési esetén a ragály-kórházban való elkülönítést ajánlja. — Az orvosi irodalomban számottevő munkát, mely a laikusok előtt is könnyen érthető, melegen ajánljuk. — Kiállításra esinos, Lövy József s fia miskolci czég kiadásában jelent meg s 1 koronáért bármely könyvkereskedésben kapható.

A Pallas Nagy Lexikonából megjelent a 14. 15-ik füzet és ezzel együtt befejezett nyert a nagy mű füzetes vállalatából az első kötet. E füzetek magukba foglalják az Antonomáziától Arad megyéig terjedő szókincset a legalaposabb és legtudományosabb feldolgozásban. Főleg az anyag, anya, apostol, arab szók és váladékaik, nemkülönbön Aquincum, Arabia történetével, irodalmával, nyelvvel és Arad város s megye vannak benne részletesen és érdekesen tárgyalva. — Eltekintve a szöveg közé nyomott ábráktól, tartalmaz 3 szinnyomatot (A „Névtelen jegyző“ elejének hasonmása, Aphrodite, Apolló), egy fénynyomatot (Aquincum romjai) I térképet (Aradmegye) I térrajzot (Aquincumi ásatások) és I tervrajzot (Arad.) Ismételtén felhívjuk reá olvasóink figyelmét!